

Jó nagy hülyeség, de ez egy könyv

Lakatos István: A majdnem halálos halálsugár, Kolibri Kiadó, Budapest, 2015.

Ellentétben Lakatos előző regényeivel, itt sem teológiai sem filozófiai jelentésréteggel nem szembesülünk, A majdnem halálos halálsugár cím pedig a valódi egzisztenciális tétet is kioltja, hiszen bár többször is halálos fenyegetéssel kell szembesünniük a karaktereknek, biztosak lehetünk benne, hogy mindannyian túléljük a kalandot. Lakatos sem saját magát, sem a művét nem veszi teljesen komolyan: abszurd humorral megspékelt, pörgős kalandregényt hozott létre.

Herédi Károly 1987-ben született Vajdaságban, Zentán. Horgoson nevelkedett. A Szegedi Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájának PhD-hallgatója. Kutatási területe: a gyerekirodalom.

Lakatos István legújabb könyvének borítója egyértelmű jele annak, hogy jelen kötet a *Lencsilány* és a *Dobozváros* vizuális megoldásait is továbbvivő, erősen képközpontú regény. A képregény, különféle tipográfiai eljárások és a szöveg hármass talákozási pontján létrejövő „képesregényben” a képiség és szöveg nem választható el, egymást kiegészítve működik és hoz létre egy, a rajzfilmtechnikai eljárásokat is megmozgató könyvet. Az olyan vizuális gegek, mint a káromkodások képi „kifütyülése” (több verzióban is) visszatérő elemmé válnak, akár csak a betűtípus alakítása a megszólalás (pl. ördögi kacaj) módjához. A könyvbortó belső oldalán olvasható Lakatos-idézet azt tanúsítja, hogy a figurák, főként az örült tudósok megszületése volt a kiindulópont, köréjük építette fel *A majdnem halálos halálsugár* világát: illusztrációs anyagának, képi megoldásainak elsőszerűsége érezhetően előtérbe helyezi azt a regény szövegével szemben.

Lakatos előző kötetei sem voltak igazán konformisták vagy

rendhagyóak, de *A majdnem...* valódi ötletorgiának tűnhet. A cím, a puhakötésű borító és a folytatásos jelleg (Emma és Tesla védjegy) könnyed szórakozást ígérnek, és Lakatos előző, nagyívű, metafizikai távlatú regényei után a szorosán vett szórakoztató irodalom irányába mutatnak, persze már rögtön az első oldalak után nyilvánvalóvá válik, hogy az író játszik a ponyvairodalom sablonjaival, paneljeivel, ironikus módon problematizálva az irodalmiság számára fontos kérdéseit. Ugyan az Emma és Tesla bélyeg szerepel a borítón, a valódi főhős Emma, az ő sorsán, gondolatain keresztül tudunk meg legtöbbet ennek a világnak a történetéről és működéséről, ugyanis ahogyan a *Dobozvárosban* vagy az *Óraverzumban*, itt is létrejön egy szuverén, saját szabályok szerint létező világ, amelynek mélyebb megismertetése a sorozat további részeinek feladata. Ahogyan a majdnem halálos halálsugár sem halálos, úgy bonyodalom egyik szálát is egy nagyon banális esemény, Emma lepottyanása Tesla műhelyébe indítja el (amennyiben ebben a világban bármit is lehet banálisnak titulálni). A kisregény a Messzi-messzi Nagyvárosban játszódik, ahol és amikor még nem léteznek mobiltelefonok (Tesla unalomból feltalálta ugyan, de kidobta, helyett csupa haszontalan innovációval próbálkozik), és mindenféle bizarr szörnyek meg őrült tudósok, fenyegetik az embereket. Ellentétben Lakatos előző regényeivel, itt sem teológiai sem filozófiai jelentéssréteggel nem szembesülünk, *A majdnem halálos halálsugár* cím pedig a valódi egzisztenciális tétet is kioltja, hiszen bár többször is halálos fenyegetéssel kell szembenézniük a karaktereknek, biztosak lehetünk benne, hogy mindannyian túlélnek a kalandot. Lakatos sem saját magát, sem a művét nem veszi teljesen komolyan: abszurd humorral megspékelt, pörgős kalandregényt hozott létre.

Emma és Tesla világa nem teljesezhet ki, mire belemerülnénk, már ki is kerülünk belőle. Kisregény mivoltából fakadóan túl rövid ahhoz, hogy a karaktereket igazán megismerjük, megszeressük (jórészt nem is túl szimpatikusak): Emma ügyes és bátor, ámbár szemtelen és féktelen utcakölyök, Barnabás – „tenyérbe mászó kis sznob mitugrász” –, aki olyannyira patológiusan illemtudó, hogy a tegeződéstől hányingere támad, Tesla pedig egy depresszív, paranoiás és narcisztikus alak. Ellenfeleik a világ leggonoszabb koalája (ami inkább egy üres jelölő, nem sok gonoszsgot művel), a tudathasadásos gyerekorvos, doktor Korv és az egyetlen valódi romlott figura, a zombihordákat irányító Sperhakni Alfonz. Beszédes neve ellenére nem egy pitiáner bűnöző, hanem egy igazi dickensi kegyetlen figura, akinek még megjelenése is visszataszító.

Lakatos István gyakran és szívesen él popkulturális utalásokkal, ezeket a regisztereket *A majdnem...* esetében is előszeretettel hozza mozgásba. A számtalan kulturális referenciapont feltérképezése valójában az idősebb/felnőtt olvasók számára jelenthet igazi lehetőséget, de a gyerekolvasó is megtalálja a maga tájékozódási pontjait a paranormális jelenségek, animációs-és horrorfilmek, Elvis Presley, King Kong, a *Star Wars* valamint Dickens és Rejtő Jenő világát is megidéző igencsak egyedi halmazban. Ez az egyediség meglehetősen eklektikus alapozású, hogy a könyv mégis működőképes lesz, azt az okozza, hogy a szöveg a gyerekek gazdag fantáziáját imitálja, létrehozva egy olyan szövegvilágot, ahol szinte bármi

lehetséges, semmi sem lóg ki, hiszen minden furcsa, és ez a gyerekolvasó számára nagyon otthonos lehet. Ezt erősíti az is, hogy a Lakatos által kreált világ törvényeit a túlzások határozzák meg, persze a túlzásokat is lehet jól vagy rosszul felépíteni, így egy nagy halom ötlet rendszertelen egymásra halmozása sem jelent feltétlenül értéket. Míg az egyszarvú kellően nonszensz és távlatos figura lehet a történet alakulása szempontjából is, és poénnak sem utolsó a szerepeltetése, ugyanakkor ellentétként említhető a csontváz alakja, aki nem elég, hogy a világ legokosabb csontvázává alakul, még idővel az is kiderül, hogy ő Elvis Presley földi maradványa, és mellesleg repülni is képes. És itt nem csak ízlésbeli kérdések merülhetnek fel, hanem elgondolkodható lehet az is, hogy ilyen marginális figura, aki egyetlen jelenetben kap igazán fontos szerepet, a történet szempontjából arányosan rendelkezik-e ennyi attribútummal, miközben a főbb szereplőkkel kapcsolatban is sok hiányérzetünk lehet. Egyszerűbben szólva: megéri-e ennyi mindent rátolni egy karakterre, hogy elvegye a show-t a többiek elől?

A szöveg elbeszélője ugyanolyan esendő akárcsak figurái, önironikusan reflektál is tökéletlenségére, fiktív párbeszédbe kezdve a kritikus olvasóval: „EZ LOGIKÁTLAN! Logikátlan, logikátlan... Továbbolvasnátok, hogy ezek itt beszélgetnek, Tesla meg sajnáltatja magát, vagy inkább egy jó kis AKCIÓJELENTET szeretnétek a zombikkal?” (128), „Jól van, na, tudom, hogy BÉNASÁG, de ennyire futotta.” (39). Az ilyen megoldások, a szándékosan rontott szerkezetek, és azok kommentárjai – mint a címbe emelt idézet is – nem csak a humor forrásai lehetnek, de a gyerekolvasók befogadói horizontját is bővíthetik, olvasási stratégiáinak átértékelésére sarkallhatják. A narrátori kiszólások egy másik rétege arról tanúskodik, hogy az író nem ura szövegének, őt is gúzsba kötik bizonyos szabályok: „végre leírhattam a nevét” (27). Néhol a szöveg elborzasztja a sokat látott mesélőt is, így az éneklő ágy altatódalát brutálisnak minősíti, mély egyetértésben Emmával: „alszik a kabóca, a kis cinke az ágon, meghűlt szegényke, megdöglik a nyáron.” (30). A narráció harmadik érdekes jellemzője az olvasóhoz intézett intelmek (pl. „Gyerekek, ti soha ne szedegessetek ki bogarakat más agyából.”), amelyek semmivel sem komolyabbak annál, mint amilyeneket a regénybeli gyerekorvos várótermében olvashatunk: „Almára ne igyál tejet! Megfosat!” (52). A sajátos humor, amely néhol egészen nyers és szókimondó, sőt szinte brutális, működképesnek bizonyul, és nem csak a külföldi irodalmi előképek példája mutatja ez, hiszen itthon is van hagyománya az ilyen fekete humornak.

A majdnem... szövege párhuzamba állítható Neil Gaiman *Szerencsére a tej* című könyvével. A szerző maga is úgy nyilatkozott, hogy nagy hatással volt rá az említett kötet^[1] A vizuális hasonlóságon és az abszurditáson felül Lakatos világmodellálása is mutat hasonlóságokat, talán Gaiman alapkonceptiója eltaláltabb, hiszen történetének erejét az alaphelyet (tejvásárlás) és a flúgos futam jellegű kalandok szürrealitása közötti feszültség és kontraszt adja meg. Egy ilyen koncepció mintha hiányozna Lakatos könyvéből, aki olybá tűnik nem képes elengedni a monumentális fantasy világokat, persze ez nem feltétlenül baj, amennyiben a folytatások során az elemek a helyükre kerülnek, és

megtudjuk, kik pusztították el Emma otthonát, valamint hogyan is került pontosan a Messzi-messzi Nagyvárosba. Ebbe a paradoxonokkal is bőven operáló nonszensz világba beemelni Nikola Tesla figuráját azért is lehet termékeny, hiszen alakja és életrajza a könyvön kívül is érdeklődésre tarthat számot.

Ezzel együtt hiányként értékelhető, hogy néhány poén, humorforrás valamiért kiaknázatlan marad, és a történet előrehaladtával semmilyen szerepet nem kap, ilyen például Tesla kacsafóbiája, de a csatornában lakó árva gyerekek is megérdemeltek volna még néhány sort.

[1] *Most egy lányt akartam, aki simán lenyomja a fiút.* Interjú Lakatos Istvánnal. Url: <http://librarius.hu/2015/06/01/lakatos-istvan-emma-es-tesla-interju/>

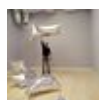
Herédi Károly

2015. 09. 23. | 19:00

0 hozzászólás

Rendezés: **Legrégibbi** ▼

Hozzászólás írása...

Facebook Comments Plugin

Kapcsolat

Mehet

Szépirodalom

Kritika,
esszé

Interjú

Helyszínelő

Kinder

FISZ

Műhely

+SZIF

IMPRESSZUM

SZIFOnline
Irodalmi és kulturális portál

Kiadó:
Szépirodalmi Figyelő Alapítvány

Együttműködő partner:
Fiatal Írók Szövetsége

Főszerkesztő:
Korpa Tamás

Szerkesztő:
Vass Norbert

Elérhetőség:
szifonline@gmail.com
06703225757

Design:
Neményi Zsolt

Programozás:

Támogató:

Bondár Péter

© SZIFOnline 2014 | Minden jog fenntartva